

การพัฒนา รูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมของสถานศึกษา ที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Appropriate Educational Administered Pattern Development for Educational Institutes Transferred to Local Government in Thailand

กุลญา คชสิทธิ์

Kulaya Kotchasee

สาขาการวางแผนและพัฒนาชนบท คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

E-mail: kmitt_kk@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว 2) พัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศึกษาจากสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว จำนวน 21 โรงเรียน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำเสนอผลการศึกษาโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยและสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistics) ผลการศึกษามี 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ศึกษาการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา ในจังหวัดสระแก้ว โดยใช้แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และชุมชน ส่วนที่ 2 นำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษา สำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษามีการดำเนินการบริหารการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมาก รูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาฐานสถานศึกษาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการบริหารการศึกษามา ได้แก่ โรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยและองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ การสนทนากลุ่ม focus group ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา และการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อร่วมวิเคราะห์ สังเคราะห์ พิจารณาความเป็นไปได้ของ รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ปรับปรุงแก้ไข ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้วิจัยได้รูปแบบ ที่สมบูรณ์ ซึ่งรูปแบบการบริหารการศึกษาที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) ระบบและวิธีการ (System and procedure) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skills) รูปแบบการบริหาร (Management style) ค่านิยมร่วม (Guiding concepts and shared values)

คำสำคัญ : รูปแบบการบริหารการศึกษา สถานศึกษาที่ถ่ายโอน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this study were to: 1) explore school management in Sakaew province; 2) explore the participation in school management of teacher and guardians; and 3) propose a model for school management of schools transferred to be under the supervision of the local administrative organization. The sample group in this study consisted of 21 schools in Sakaew province. A set of interview schedules was used for data collection. Descriptive statistics was used for analyzing obtained data. Results of the study were sorted into 2 parts: 1) school management and participation of schools, guardians, and communities and 2) proposing of a model for school management. Results of the study revealed that there was a high level of an opinion of school administrators, teachers, and community leaders about academy, budget and general management. Based on an analysis of related documents, concepts, and theories about the development of the school management model, there was improvement on school management. It was found that Tonkaew Pittayasam school and the Chiangmai administrative organization were awarded on outstanding educational management. For the possibility of the model of school management, it was analyzed and synthesized by specialists. They gave suggestions and improved it in order

to obtain an appropriate model of school management. The obtained model could be a manual for school development. This comprised strategy structure system and procedure staff skills style and shared values.

Keywords: Educational administered pattern, Educational institutes transferred, Local government

1. บทนำ

สถานศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยปฏิบัติที่สำคัญที่สุด เมื่อถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาใหม่ ให้เกิดการขับเคลื่อนไปภายใต้ภาวะการณ์ที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งรูปแบบ แนวทาง ให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดใหม่ ปัญหาที่ทุกฝ่ายเป็นห่วงมากที่สุด คือ เรื่องคุณภาพและมาตรฐานทั้งในส่วนของการบริหารสถานศึกษาและบริหารการศึกษา การบริหารวิชาการการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป ดังที่ สโรช (2549)

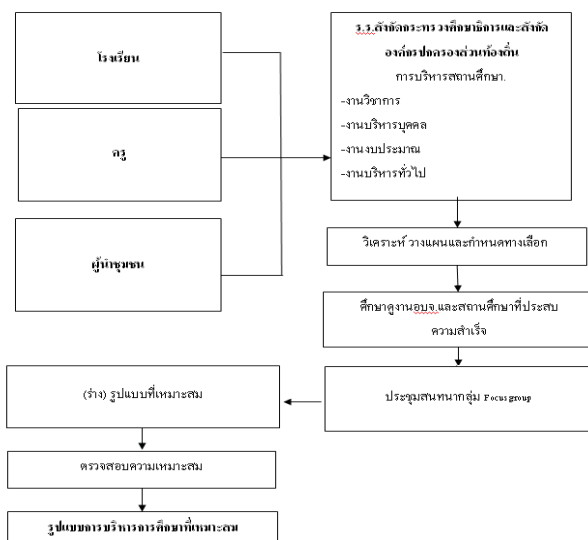
จากประเด็นปัญหาและความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กฤษ, 2555) สถานศึกษา จะต้องมีการบริหารส่งผลให้สถานศึกษาและจัดการให้เกิดการขับเคลื่อนไป ภายใต้ภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และต้องมีการบริหารสถานศึกษารูปแบบใหม่ที่ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลงตามกฎหมาย และให้สอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์จัดการศึกษา คือ สถานศึกษา ต้นสังกัด และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน จึงมีความจำเป็นต้องร่วมกันพัฒนารูปแบบการบริหารงานสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารที่เหมาะสมสอดคล้องกับการบริหารการศึกษา ขณะเดียวกันก็สามารถตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่บุคลากร ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อผลิตนักเรียนให้มีคุณภาพ แก้อ้อห่วงใยข้างต้น นอกจากนั้นยังเป็นการลดปัญหาและความไม่แน่ใจที่เกิดขึ้นจากการถ่ายโอนสถานศึกษาไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นรูปแบบการบริหารการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมของโรงเรียนที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องต้องการค้นหา พัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 กรอบแนวคิดและสมมุติฐานการวิจัย

กรอบแนวคิด

สมมติฐานงานวิจัย

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการและองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว มีความแตกต่างกัน

2. วิธีการศึกษา

2.1 ขั้นตอนการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดของนักวิชาการต่างๆผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์เพื่อสรุปเป็นแนวคิดการบริหารการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นศึกษาบริบทและ ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยบูรณาการการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการบริหารการศึกษาของ สำนักพัฒนามาตรฐานการศึกษา (สมศ.)และมาตรฐานการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินสภาพการบริหารการศึกษา เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษา จุดแข็ง จุดด้อย โอกาส ข้อคุกคามอุปสรรค ในการดำเนินงานและแผนดำเนินการ (ยุทธศาสตร์) และจากการ ไปศึกษาใน สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) แนวคำถามการสัมภาษณ์ อย่างเป็นทางการ (Formal interview) แนวคำถามการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal interview) การสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อสังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อได้รูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามการวิจัยและจากการ ไปศึกษาในสถานศึกษาที่ ประสบผลสำเร็จ เพื่อร่วมพิจารณาสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสม แล้วดำเนินการตามรูปแบบ แล้วทดสอบผลที่ ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบ โดยเทียบเคียงข้อมูลก่อนการถ่ายโอนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและการดำเนินงานเมื่อ ถ่ายโอนแล้ว พร้อมทั้งข้อสังเกตเพื่อการแก้ไข

2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ สถานศึกษาในสังกัดจังหวัดสระแก้ว จำนวน 21 โรงเรียน โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารการศึกษา ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครู 3) ตัวแทนชุมชน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ เลือกพื้นที่ในการศึกษา สถานศึกษาที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารการศึกษาจำนวน 1 โรงเรียนและองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่สถานศึกษา สังกัดเพื่อศึกษากระบวนการปฏิบัติงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานสถานศึกษาและการบริหารการศึกษา

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือในเชิงปริมาณ เป็นแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือจากขอบข่ายและภารกิจการบริหารการศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่ ศึกษาในครั้งนี้ ภายใต้การควบคุมและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด โดย แบ่งแบบแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลด้านสังคม ข้อมูลด้านปัจจัยเสริม ของสถานศึกษา เช่น อัตราส่วนของครูเพศชายและเพศหญิง อายุเฉลี่ยของครู ประสบการณ์ด้านสอน ระดับการศึกษาเฉลี่ย รายได้ของสถานศึกษา จำนวนห้องเรียนต่อระดับชั้น การสร้างเครือข่ายทางการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น

ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (แบ่งระดับการบริหารการศึกษออกเป็น 5 ระดับ

2. เครื่องมือเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย แบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม แนวคำถามการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ แนวคำถามการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์จากเอกสาร

2.4 การตรวจสอบเครื่องมือ

การวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม Reliability coefficient โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, alpha coefficient) ยอมรับค่ามากกว่า 0.75 โดยใช้สูตรตามแบบของ Cronbach (1970) ใน พวงรัตน์ (2538)

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนากับค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ข้อมูลการบริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานการบริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการหาค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)
3. วิเคราะห์การบริหารการศึกษาที่ส่งผลต่อมาตรฐานการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย
4. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสม

3. สรุปผลการศึกษา

3.1 ผู้บริหารการศึกษา

พบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จำนวนครูในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนครูต่ำกว่า 30 คน ครูเพศชายในสถานศึกษาส่วนใหญ่มีจำนวนอยู่ระหว่าง 11–20 คน ครูเพศหญิง มีจำนวน ต่ำกว่า 10 คน และมีจำนวนครูเพศหญิงในสถานศึกษาจำนวนอยู่ระหว่าง 11–20 คน มีจำนวนที่ทำกัน อายุเฉลี่ยของครูในสถานศึกษา มีอายุเฉลี่ย ต่ำกว่า 35 ปี โดยครูเพศชายมี อายุเฉลี่ย ต่ำกว่า 35 ปี ครูเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย ต่ำกว่า 35 ปี มีประสบการณ์ด้านการสอนเฉลี่ย 11–15 ปี การศึกษาปริญญาตรี วิทยฐานะเป็นครูชำนาญการ แสดงให้เห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการเป็นกระทรวงที่เก่าแก่ มีสถานศึกษาในสังกัดมาก ส่วนสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพิ่งจะเกิดขึ้น ทำให้สถานศึกษาที่จะถ่ายโอน ไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดขนาดเล็ก อยู่ติดชายแดนกัมพูชา ทำให้มีการโยกย้ายบ่อย ขาดแคลนครู และจะมีครูเพศชายมากกว่าครูเพศหญิง เนื่องจากครูเพศหญิงจะให้ความสำคัญในด้านความปลอดภัย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่าการบริหารสถานศึกษา โดยภาพ รวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป อยู่ในระดับมากที่สุด ในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลัง และมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจ และให้ทุกฝ่ายการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

2540 และเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยมีเอกภาพเชิงนโยบาย และมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

3.2 ครูผู้สอน

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ อยู่ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ระหว่าง 46 – 50 ปี ประสบการณ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานในหน้าที่ อยู่ระหว่าง 25 – 30 ปี ส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานปัจจุบัน ครูปฏิบัติกร มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี การบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูเป็นผู้ปฏิบัติ ไม่ใช่ผู้บริหาร ซึ่งมีการกิจหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป จึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป หากพิจารณาถึง อายุ และประสบการณ์ของครูผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ส่วนใหญ่มีอายุมาก ประสบการณ์ในการสอนนาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความรักและศรัทธาในอาชีพครู อีกทั้งการกำกับ ติดตาม ควบคุมและการให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน

3.3 ผู้นำชุมชน

พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 51–60 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีสถานภาพโสด มีประสบการณ์การเป็นผู้นำชุมชน อยู่ระหว่าง 4 – 6 ปี ปัจจุบันมีตำแหน่งในชุมชนเป็นกรรมการ มีอาชีพทำกรเกษตร มีรายได้ต่อปี ต่ำกว่า 100,000 บาท การบริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีการดำเนินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายการจัดการศึกษา มุ่งเน้นที่จัดการศึกษาที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการร่วมติดตามประเมินผล

3.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู

พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการบริหารและการจัดการเป็นกระบวนการในการทำงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรซึ่งมีงาน 4 งานเป็นหลัก ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ บริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไป ถึงแม้ว่าจะอยู่คนละสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา ก็ยังคงยึดหลักการบริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กันอยู่แยกไม่ออก ซึ่งงานวิจัยของ นายกิตติ เฟื่องฟู พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิบুদ্ধลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไปและการบริหารวิชาการพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิบুদ্ধลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราชเขต 4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.5 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา ครู ชุมชนกับการบริหารสถานศึกษา

พบว่า ปัจจัยข้อมูลของโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการบริหารสถานศึกษางานวิชาการ ด้านบริหารบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางลบ คือ จำนวนนักเรียนเฉลี่ยต่อห้อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนนักเรียน เป็นตัวกำหนดจำนวนครู จำนวนห้องเรียนและจำนวนเงินงบประมาณ เพราะว่าการจัดสรรงบประมาณจำนวนนักเรียนจะคิดเป็นรายหัว

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัว ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการบริหารสถานศึกษางานวิชาการ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปรแล้ว พบว่า ไม่มีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ส่วนการบริหารสถานศึกษาด้านบริหารบุคคล งบประมาณและบริหารทั่วไป พบว่าจำนวนนักเรียนต่อห้อง มีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นว่า จำนวนนักเรียนมีส่วนเกี่ยวข้องกับจำนวนบุคลากร งบประมาณ และการวางแผนการดำเนินงานต่างๆ

3.6 การพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษาของงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนต้นแก้วผดุงพิทยาลัย ซึ่งทั้งสองหน่วยงานเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารการศึกษาคิดเด่น ในระดับประเทศ การวิเคราะห์ การบริหารการศึกษาของจังหวัดสระแก้ว โดยได้ทำการ SWOT Analysis จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสนทนากลุ่ม (Focus group) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาของจังหวัดสระแก้วและองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ ซึ่งผลการสนทนากลุ่มทั้งสองกลุ่ม ทำให้ได้รูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการบริหารที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วยการบริหารการศึกษาด้าน กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) ระบบและวิธีการ (System and procedure) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skills) รูปแบบการบริหาร (Management style) ค่านิยมร่วม (Guiding concepts and shared values) โดยเชื่อมโยงกับหลักการของบริหารยุทธศาสตร์ และบูรณาการการศึกษาตามแนวนโยบายการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและใช้แนวทางการบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ.2551-2554) เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านกลยุทธ์ มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกเพื่อหาจุดแข็ง และจุดอ่อนขององค์การมีการทบทวนแผนกลยุทธ์ อย่างสม่ำเสมอ
2. ด้านโครงสร้าง มีการปรับโครงสร้างและลำดับการบังคับบัญชาให้สั้นลงเพื่อสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก มีการแบ่งงานตามความเชี่ยวชาญของบุคลากร และครอบคลุมพันธกิจขององค์การ
3. ด้านบุคลากร มีการกำหนดนโยบาย และบทบาทการบริหารทรัพยากรบุคคลไว้อย่างชัดเจน และเป็นลายลักษณ์อักษร มีฐานข้อมูลของบุคลากร เช่น การวางแผนกำลังคน การสรรหา การคัดเลือก การบรรจุ การแต่งตั้งและการพัฒนาคุณภาพบุคลากร มีการสร้างระบบการเรียนรู้ของบุคลากร
4. ด้านระบบ มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนต่อการดำเนินงานภายในอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการประสานงานทั้งภายใน และภายนอกองค์กร มีความสนใจที่จะนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ
5. ด้านรูปแบบการบริหาร ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดเป้าหมายโครงสร้างการบริหาร และการทำงานพร้อมทั้งวิสัยทัศน์ที่สามารถเชื่อมโยงกับสถานะแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารมีนโยบาย เป้าหมาย และทิศทางการทำงานที่สื่อสารให้บุคลากรได้รับทราบอย่างชัดเจน
6. ด้านทักษะ มีทักษะในการทำงานเป็นทีม ได้รับการยกย่อง และเคยได้รับรางวัลดีเด่นด้านผลงาน มีความสามารถในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เครื่องมือ เทคนิคและวิธีดำเนินการเกี่ยวกับงานที่ปฏิบัติ
7. ด้านค่านิยมร่วม มีวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและเป็นแรงจูงใจของบุคลากรภายในให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่านิยมร่วมขององค์การ เป็นคำขวัญ หรือสโลแกน เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำนำไปสู่การปฏิบัติ

3.7 รูปแบบการบริหารการศึกษาที่เหมาะสมของสถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. การเชื่อมโยง และบูรณาการ การบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา จะต้องมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนการบริหารราชการแผ่นดินและนโยบายของรัฐบาล (Agenda based) ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ (Function based) ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัด (Cluster based)

2. การติดตามประเมินผลและทบทวน การบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา จะต้องมีการตรวจติดตาม ประเมินผล และทบทวนการดำเนินงานตามตัวชี้วัด และ คำเป้าหมายตามแผนพัฒนาการศึกษากลุ่มจังหวัดและแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษากลุ่มจังหวัด

3. การขับเคลื่อนสร้างเครือข่ายและมีส่วนร่วม การบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษา จะขับเคลื่อนด้วยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายในกระทรวงและตามพันธกิจที่ได้รับมอบหมาย

4. การพัฒนาองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง ตามหลักธรรมาภิบาล เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อยกระดับไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง และองค์กรแห่งความเป็นเลิศที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์

4. อภิปรายผล

การบริหารงาน โดยใช้ กลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) บุคลากร (Staff) รูปแบบการบริหาร (Style) ระบบและวิธีการ (System) ทักษะ (Skills) ค่านิยมร่วม (Shared value) จึงเป็นแบบการบริหารที่เริ่มจากการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจน ทำให้การออกแบบโครงสร้างได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น กลยุทธ์จะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างขององค์กร การจัดองค์กร การกระจายอำนาจ โดยมีระบบควบคุม การใช้รูปแบบวิธีการดำเนินการต่างๆ ที่เหมาะสมกับลักษณะงานเสริมสร้างการเป็นผู้นำและผู้ปฏิบัติที่ดีในการทำงาน การบริหารบุคคลและการปลูกฝังค่านิยมร่วมกัน ทำให้องค์กรไปเข้าสู่เป้าหมายสูงสุด ซึ่งแต่ละองค์ประกอบแต่ละตัวจะต้องมีความสัมพันธ์กัน การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบจะต้องเป็นไปพร้อมๆกัน องค์กรที่มีการวางแผนที่ดี มีโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการที่ดี มีรูปแบบและบุคลากรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีทักษะความรู้ความเชี่ยวชาญในการทำงานและมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร สร้างค่านิยมที่จะนำองค์กร ไปสู่เป้าหมายสูงสุดร่วมกัน ผลงานขององค์กรก็ย่อมเป็นงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม (2549) การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการบริการของสำนักงานที่ดิน กรณีศึกษาจังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้าน โครงสร้างองค์กร ด้านกลยุทธ์ขององค์กร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านระบบปฏิบัติงาน ด้านรูปแบบการบริหารงาน ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและด้านคุณค่าร่วมหรือการมีส่วนร่วมในองค์กร มีผลต่อประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการของสำนักงานที่ดิน กรณีศึกษาจังหวัดกระบี่ แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการจำเป็นต้องปรับปรุงในด้านต่างๆ ประกอบด้วยด้าน โครงสร้างองค์กร ต้องปรับปรุง โครงสร้างองค์กร และจำนวนผู้บังคับบัญชาให้เหมาะสม

5. เอกสารอ้างอิง

กฤษ บัวเลิศ. 2555. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและศักยภาพในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จ.เชียงใหม่. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก. 1(2):7-14.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2538. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร: กรุงเทพฯ.

นิคม หิรัญโรจน์. 2549. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ในการให้บริการของสำนักงานที่ดิน : กรณีศึกษา จังหวัดกระบี่. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโท, มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต: กระบี่

สโรช สันตะพันธุ์. 2549. ปัญหาการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : การถ่ายโอนการศึกษา [ระบบออนไลน์].

แหล่งที่มา <http://www.pub-law.net/publaw/printPublaw.asp?Publawid=857> (15 มีนาคม 2550).